

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ПРОФЕСІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ДИСТАНТНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«НА ПЕРЕТИНІ КУЛЬТУР: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
В МІЖНАРОДНІЙ КОМУНІКАЦІЇ»**

28 квітня 2023 р.

Харків 2023

УДК 378.147: 81(082)

Затверджено рішенням кафедри іноземних мов та професійних комунікацій
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 4 від 27 квітня 2023 р.)

Організаційний комітет:

І.П. Липко, завідувачка кафедри іноземних мов та професійних комунікацій
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка філологічних
наук, доцентка (голова)

М.О. Зайцева, докторка філологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов та професійних
комунікацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

В.В. Місеньова, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов та
професійних комунікацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Науковий комітет:

Д.І. Демченко, кандидатка педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов та
професійних комунікацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

М.О. Зайцева, докторка філологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов та професійних
комунікацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Т.Є. Малєєва, старший викладач кафедри іноземних мов та професійних комунікацій
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Т.В. Мельнікова, кандидатка філологічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов та
професійних комунікацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

В.В. Місеньова, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов та
професійних комунікацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Н.А. Сорока, кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов та
професійних комунікацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Т.М. Щокіна, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов та
професійних комунікацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

На перетині культур: сучасні тенденції в міжнародній комунікації: тези доповідей
Міжнародної науково-практичної дистантної конференції. Харків: Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого, 2023. 165 с.

До збірника увійшли тези доповідей Міжнародної науково-практичної дистантної
конференції, присвяченої сучасним тенденціям в міжнародній комунікації.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів філологічних спеціальностей.

Адреса редакційної колегії:
61023, м. Харків, вул. Динамівська, 4
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра іноземних мов та професійних комунікацій
тел.(057) 704-90-55, (057) 704-90-56

Тези розповсюджуються в електронному вигляді

Тези доповідей відтворені з авторських оригіналів.

За достовірність представлених матеріалів відповідальність несуть автори.

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2023

ЗМІСТ

Агібалова Т.М., Карачова Д.В.

Clarification on Communication Barriers to Interpersonal Interaction within the Polyethnic Environment.....8-11

Алпатова О.В.

Чинники ефективної міжкультурної комунікації в освітньому просторі.....11-13

Березнева І.М.

Ways to Increase Cadets' Motivation when Learning a Foreign Language in the Conditions of Distance Education.....14-16

Бортнік В., Зайцева М.О.

Interkulturelle Kommunikation unter Studierenden.....16-17

Веретюк Т.В.

Формування міжкультурної компетенції в процесі навчання української мови як іноземної. 18-22

Воронова Е.М.

Relevance of Using the Project Technology in Higher Education 22-26

Воротиленко К., Киргізова В., Зайцева М.О.

Особливості міжкультурної комунікації в сучасному світі.....26-29

Голубнича Л.О.

Traditional Ukrainian Culture in Modern Conditions 29-31

Горобець Д., Зайцева М.О.

Clash of Cultures.....31-32

Демченко Д.І.

Pedagogical Conditions of Formation of the Intercultural Communication of Law Students.....32-35

Зайцева М.О.

Courtroom Discourse as Cultural Phenomenon.....36-39

Зосімова О.В., Холодова Д.

The Main Ways of Translating the Titles of Adapted TV Shows from English into Ukrainian.....40-45

Формування міжкультурної компетенції в процесі навчання української мови як іноземної

Для сучасної світової спільноти характерні активні глобалізаційні процеси, які призводять до розширення взаємодії між різними країнами, народами та культурами. Подібна інтеракція відбувається в різних сферах соціального життя через культурні обміни, контакти між державними установами, різними соціальними групами, громадськими організаціями і т. п. Зазначимо, що останнім часом особливо активно процеси міжкультурної комунікації торкнулися освітньої та наукової галузі, чому сприяє налагодження активних освітніх та наукових зв'язків між закладами освіти різних країн, активна комунікація між учасниками освітніх процесів різних країн, обмін науковою інформацією та досвідом роботи, проведення спільних наукових проєктів та заходів, академічна мобільність. Крім того, особливої уваги в цьому контексті заслуговує підготовка іноземних здобувачів. Це, зі свого боку, спричиняє значний інтерес до вивчення іноземними громадянами української мови. Саме тому зараз небувалого розвитку зазнає галузь методики навчання української мови як іноземної.

Зазвичай основною метою навчання української мови як іноземної в закладах вищої освіти є формування комунікативної компетенції. Зі свого боку, комунікативна компетенція – це комплекс компетенцій, який включає лінгвістичну, соціолінгвістичну, соціокультурну, дискурсивну та ін. Зазначені складники комунікативної компетенції яскраво ілюструють тісний взаємозв'язок мови та культури, опанування яких є однією із головних умов успішної адаптації та навчання здобувачів-іноземців в Україні. Адже для якісного володіння та використання іноземної мови необхідно опанувати не лише базові лінгвістичні складники (граматику, лексику, синтаксис), а й фонові національно-культурні особливості мови та суспільства, норми поведінки, традиції та звичаї країни, мова

якої вивчається. Знання хоча б базових культурних особливостей країни та народу полегшує налагодження успішної комунікації та досягнення стратегічних комунікативних цілей, адже комуніканти в такому випадку здатні обирати відповідні комунікативні стратегії та тактики побудови розмови. Отож, сучасна методика навчання української мови як іноземної має орієнтуватися на комплексний підхід у викладанні теоретичних аспектів мови, практичному їх відпрацюванню та імплементації в цей процес ознайомлення здобувачів-іноземців із культурними та історичними особливостями України для активної участі представників освітнього процесу такої парадигми в діалозі культур. Саме тому особливу увагу варто приділяти формуванню в іноземних студентів міжкультурної компетенції, яка необхідна для побудови ефективної і повноцінної комунікації як в умовах освітньої площини, так і в повсякденних ситуаціях спілкування.

У процесі роботи зі здобувачами, які вивчають українську мову як іноземну, на заняттях та при розробці навчально-методичних матеріалів важливо використовувати контент, який містить інформацію про культуру та історію України, адаптовані фрагменти з творів української літератури, відео- та аудіофрагменти (які містять інформацію відповідного спрямування), що дасть змогу здобувачам-іноземцям зрозуміти та оцінити відмінності між українською культурою та їхньою власною.

На заняттях з української мови як іноземної, а також під час самостійної та позааудиторної роботи викладач має ознайомлювати здобувачів із національними святами, традиціями, звичаями, культурою поведінки, пам'ятками, тобто гармонічно імплементувати концепт української культури в процес формування комунікативної компетенції здобувачів-іноземців. Наприклад, іноземних студентів можна ознайомити з основними святами, які є традиційними для української культурної площини, за можливості організувати своєрідні святкування тих чи тих свят (якщо це дозволяють релігійно-політичні погляди здобувачів). Ефективним засобом інтеграції іноземних здобувачів у студентську спільноту може послугувати організація спільних мистецьких конкурсів, бінарних занять, декламування поезій українською мовою тощо. Досвід роботи з іноземцями демонструє, що такий вид діяльності активно мотивує здобувачів до

роботи, оскільки вони багато уваги приділяють підготовці, під час якої вони удосконалюють лексико-граматичні знання, вимову, знайомляться із фразеологічними одиницями, починають краще розуміти особливості українського мовлення тощо.

Зазначимо, що для ефективної та успішної міжкультурної комунікації необхідні певні знання національних особливостей мовленнєвого етикету та норм поведінки, наприклад, різні форми вітання в залежності від ситуації спілкування (формальний / неформальний стиль), вибачення, подяка, звернення до співрозмовника, а також загальне знайомство зі стереотипами, які репрезентують уявлення про інші етноси. Тому, наприклад, на заняттях з української мови як іноземної певну увагу також варто звертати на стилістичні особливості мови, культурний компонент значення слів, практично демонструвати як ті чи ті лексичні одиниці функціонують у різних комунікативних ситуаціях, розробляти та репрезентувати здобувачам вокабуляри, які містять низку лексичних одиниць корисних для реальних ситуацій повсякденного спілкування в різних соціальних площинах тощо. Достатня кількість ілюстративного матеріалу на заняттях допоможе здобувачам заповнити лакуни в розумінні чужої культури та поведінки певного етносу чи соціальної групи, що в подальшому знижує ризики виникнення своєрідного культурного шоку. Зазначимо, що це питання вирішується поступово в процесі навчання та знайомства із чужою культурою.

Ще одним видом роботи може бути поєднання позааудиторної активності з процесом вивчення мови та формування міжкультурної компетентності, коли, наприклад, після відвідування якоїсь культурної пам'ятки чи екскурсії здобувачі отримують завдання підготувати презентацію / доповідь про місце, яке вони відвідали, використовуючи певні граматичні конструкції, вокабуляр тощо [1, с. 31]. Завдання такого типу дають змогу гармонічно та комплексно формувати та розвивати як комунікативну компетенцію в контексті навчання української як іноземної, так і міжкультурної компетентності.

На теперішньому етапі доречним також буде використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій як для навчання / вивчення української мови як іноземної, так і формування міжкультурної компетентності. Так, використання мобільних застосунків [3, с. 282] буде не тільки доступним, а й

ефективним засобом вивчення мови, зокрема і в умовах дистанційного навчання. Особливої уваги в контексті комплексного формування комунікативної та міжкультурної компетенцій заслуговують мобільні застосунки та ресурси, які надають доступ до широкого спектру інформації (наприклад, YouTube, освітні сайти, сервіс «Паляниця» тощо), які після певної адаптації можуть бути використані в освітніх цілях [2, с. 200].

Підсумовуючи, зазначимо, що для формування міжкультурної компетентності при навчанні української мови як іноземної необхідно використовувати різні методи та прийоми. Один із яких є вивчення культурологічних аспектів, пов'язаних з українською культурою, історією та літературою. Це допоможе студентам-іноземцям зрозуміти особливості українського менталітету та навчитися вести діалог із носіями мови. Іншим важливим методом є ознайомлення здобувачів із реаліями сучасного українського життя, політичною та економічною ситуацією в країні. Це допоможе студентам розуміти не лише культурну, а й соціальну різницю між своєю країною та Україною. Тому навчальні матеріали (тексти, вправи, аудіо- та відеоматеріали) мають містити великий обсяг інформації про національну культуру, традиції, етикет, що також дасть змогу поєднати всі види мовленнєвої діяльності з формуванням міжкультурної компетентності та здійснювати освітню діяльність у широкому соціальному контексті.

Отже, у процесі вивчення української мови як іноземної особлива увагу має приділятися формуванню міжкультурної компетенції, яка враховує культурні та ментальні відмінності носіїв мови та є необхідною умовою для успішного діалогу культур. Для цього учасники освітнього процесу повинні усвідомлювати можливі проблеми, що потенційно можуть виникнути в міжкультурній комунікації, розуміти цінності та загальноприйняті норми поведінки в інших культурах. Коли здобувачі готові до вирішення цих проблем, вони можуть уникнути нерозуміння, конфліктів та неадекватної оцінки ситуації, що в значній мірі сприяє успішній інтеграції до суспільства, мова якого вивчається, налагодженню ділових зв'язків із представниками світової спільноти тощо.

Список використаних джерел

1. Веретюк Т. Метод «Case-Study» при вивченні української мови як іноземної. *Мовна освіта фахівця: сучасні виклики та тенденції*: матеріали V Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 23 лют. 2023 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2023. С. 30–34. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10306> (дата звернення: 08.04. 2023).
2. Веретюк Т. Формування іншомовної граматичної компетенції за допомогою відеоматеріалів (на прикладі відеохостингу YouTube). *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка ; [ред.-упоряд.: М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Гельветика, 2022. Вип. 52, т. 1. С. 199–204. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10754> (дата звернення: 08.04. 2023).
3. Четверик В. Використання мобільних застосунків при вивченні іноземної мови як засіб організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти. *Мовна освіта фахівця: сучасні виклики та тенденції* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 23 лют. 2023 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2023. С. 282–288. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10302> (дата звернення: 08.04. 2023).

Voronova Ye. M.,

*Associate Professor of the Department of Philosophy
and Professional Training
(Foreign Language Communication Section)
Kharkiv National Automobile and Highway University*

Relevance of Using the Project Technology in Higher Education

Recently, the interest of students of non-philological universities in teaching a foreign language has been growing. It becomes obvious that decent English language proficiency raises the candidate's rating for a vacant position and helps professional growth.

The task of a teacher here is to maintain and develop students' interest, to increase